

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060303

DOM
2018-06-26
Stockholm

Mål nr
M 3292-17

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2017-03-17 i mål nr M 3515-16, se bilaga A

PARTER

Klagande

Miljö- och klimatnämnden i Göteborgs Stad
Miljöförvaltningen
Box 7012
402 31 Göteborg

Motpart

1. Länsstyrelsen i Västra Götalands län
403 40 Göteborg
2. Metallbolaget i Göteborg AB, 556756-7671
Agnesbergsvägen 18
424 38 Agnesberg

Ombud: Advokat H N och biträdande jur kand J L

SAKEN

Dispens från gällande vattenskyddsföreskrifter för Göta Älvs vattenskyddsområde i Göteborgs och Ale kommuner

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom upphäver Mark- och miljööverdomstolen Länsstyrelsen i Västra Götalands läns beslut den 25 augusti 2016, dnr 513-41830-2013, och avslår dispensansökan.

Dok.Id 1383161

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00–15:00
E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se				

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Miljö- och klimatnämnden i Göteborgs stad har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva Länsstyrelsen i Västra Götalands läns beslut och avslå Metallbolaget i Göteborg AB:s ansökan om dispens från vattenskyddsföreskrifterna.

Metallbolaget i Göteborg AB har motsatt sig nämndens ändringsyrkande. Bolaget har för egen del angett som sin inställning att dispensbeslutet gäller oavsett vilken mängd NiCd-batterier som mellanlagras hos bolaget.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län har motsatt sig nämndens ändringsyrkande.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Miljö- och klimatnämnden har, utöver vad som åberopats i mark- och miljödomstolen, sammanfattningsvis anfört följande: Enligt skyddsföreskrifterna för Göta älv krävs tillsynsmyndighetens tillstånd för viss miljöfarlig verksamhet. Vidare ställer föreskrifterna upp ett generellt förbud mot mellanlagring av farligt avfall som uppkommer i annans verksamhet. Länsstyrelsen får ge dispens från förbudet om det finns särskilda skäl och syftet med skyddsföreskrifterna inte motverkas. Länsstyrelsens dispensbeslut har formella brister eftersom det saknar villkor om exempelvis vilken mängd farligt avfall som får lagras och vilka skyddsåtgärder som ska vidtas. Länsstyrelsen har i stället överlämnat åt kommunen att i egenskap av tillsynsmyndighet avgöra sådana frågor. Länsstyrelsen har genom beslutet ersatt det generella förbudet mot mellanlagring av farligt avfall med det mindre stränga kravet på tillståndsplikt. Länsstyrelsens beslut är också materiellt felaktigt. Bolaget har varken visat att det finns särskilda skäl för dispens från förbudet mot mellanlagring av farligt avfall eller att syftet med skyddsföreskrifterna inte motverkas. Bolagets behov av att kunna hantera det farliga avfallet på ett lagenligt och miljösäkert sätt utgör inte ett särskilt skäl för dispens. Reglerna om producentansvar och klassning av NiCd-batterier är tydliga. Även om det skulle råda oklarheter i dessa avseenden utgör det inte ett särskilt skäl för dispens. Bolaget behöver i stället införa säkrare rutiner för

mottagningskontroll och informera sina kunder om att man inte får hantera farligt avfall inom vattenskyddsområdet. Intresset av att skydda det dricksvatten som försörjer en hel region väger tyngre än bolagets ekonomiska intressen av att mellanlagra farligt avfall inom vattenskyddsområdet.

Länsstyrelsen har sammanfattningsvis anfört följande: Länsstyrelsen har som ett villkor i dispensen ersatt skyddsföreskriftens förbud mot mellanlagring av farligt avfall med det mindre stränga kravet på tillstånd från kommunal nämnd. En föreskrift om kommunal tillståndsplikt är den restriktionsnivå som normalt används för att åstadkomma god kontroll över en verksamhet som kan innebära risk för skadlig inverkan på en vattentäkt, men som det inte är rimligt att totalt förbjuda. Avsikten med beslutet är att göra det möjligt för bolaget att genom ansökan om tillstånd få prövat vilka skyddsåtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att viss lagring av farligt avfall i form av kadmiuminnehållande batterier ska kunna tillåtas. Det förekommer regelbundet att mottagna transporter av skrot för återvinning, felaktigt eller av misstag innehåller mindre mängder farligt avfall, trots att det inte är tillåtet. Bolagets behov av att kunna hantera detta avfall på ett lagenligt och miljösäkert sätt utgör särskilt skäl för dispens.

Bolaget har vidhållit det som anförts i underinstanserna och sammanfattningsvis tillagt följande: Dispensbeslutets villkor om tillstånd innebär i realiteteten att skyddsföreskrifternas tillståndsplikt utökas till att gälla oavsett vilken mängd som hanteras i den miljöfarliga verksamheten. Dispensen ska gälla oavsett vilken mängd farligt avfall som mellanlagras hos bolaget. Bolaget köper, bearbetar och säljer metallskrot. Eftersom det råder viss okunskap om NiFe- och NiCd-batterier händer det att bolaget ofrivilligt får motta NiCd-batterier som inte kan säljas vidare. En dispens från förbudet mot mellanlagring av farligt avfall behövs för att bolaget ska ges förutsättningar att på ett rationellt sätt transportera bort dessa batterier som utgör farligt avfall och för att bolaget ska kunna fortsätta att driva verksamheten med att ta emot metallskrot och avfall. Mellanlagringen av batterierna medför inte någon faktisk risk för skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. En dispens påverkar inte vattentäkten i Göta älv. Batterierna kommer att förvaras väderskyddat under tak i stålomslutna plastbehållare på hårdgjorda ytor. Risken för avrinning och spridning

inom vattenskyddsområdet är därmed utesluten. Det skulle mot den bakgrunden vara orimligt att förbjuda det ofrivilliga mottagandet av miljöfarliga batterier. Det vore också oproportionerligt att neka en dispens med hänsyn till de kostsamma investeringar som bolaget gjort på fastigheten där verksamheten bedrivs.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Dispens från vattenskyddsföreskrifternas förbud mot lagring av visst farligt avfall får ges om det finns särskilda skäl och om syftet med skyddsföreskrifterna inte motverkas (7 kap. 22 § andra stycket och 26 § miljöbalken samt 55 § skyddsföreskrifterna för Göta älv).

Bolaget har som skäl för dispens åberopat att det förekommer att metallskrot som bolaget tar emot i sin verksamhet felaktigt eller av misstag innehåller farligt avfall i form av NiCd-batterier och att det är en förutsättning för att verksamheten ska kunna bedrivas att bolaget ges dispens för att mellanlagra dessa batterier. Bolaget har vidare åberopat att det mot bakgrund av att lagringen inte utgör någon faktisk risk för människors hälsa eller miljön skulle vara orimligt om inte dispens ges. Det som bolaget har åberopat utgör enligt Mark- och miljööverdomstolens uppfattning inte särskilda skäl för dispens från skyddsföreskrifternas förbud mot lagring av farligt avfall. Den intresseavvägning som enligt 7 kap. 25 § miljöbalken ska göras vid dispensfrågans prövning leder inte till någon annan bedömning. Eftersom det inte finns särskilda skäl saknas det förutsättningar att ge dispens från förbudet mot lagring av farligt avfall.

Länsstyrelsen har i beslutet om dispens förordnat att dispensen gäller endast under förutsättning att bolaget medges tillstånd av ansvarig kommunal nämnd. I skälen har länsstyrelsen angett att det bör vara fullt möjligt att i ett tillståndsbeslut fastställa villkor om tillräckliga skyddsåtgärder för att försäkra sig om att beslutet inte riskerar att motverka syftet med skyddsbestämmelserna. Av beslutet framgår däremot inte att länsstyrelsen har gjort någon egen bedömning i frågan om dispensens förenlighet med skyddsföreskrifternas syfte. Länsstyrelsen synes således inte ha gjort en fullständig prövning av om förutsättningarna för dispens är uppfyllda. Eftersom Mark- och

miljööverdomstolen anser att det inte finns förutsättningar för en dispens redan på grund av avsaknaden av särskilda skäl, har domstolen inte anledning att vidare ta upp frågan om förenligheten med skyddsföreskrifternas syfte.

Slutsatsen blir att länsstyrelsens beslut ska upphävas och bolagets dispensansökan avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Claes-Göran Sundberg, hovrättsråden Mikael Hagelroth och Birgitta Bylund Uddenfeldt, referent, samt tekniska rådet Mikael Schultz.

Föredraganden har varit Julia Nyberg.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2017-03-17
meddelad i
Vänernsbor

Mål nr M 3515-16

KLAGANDE

Miljö- och klimatnämnden i Göteborgs Stad
Box 7012
402 31 Göteborg

MOTPART

1. Länsstyrelsen i Västra Götalands län
403 40 Göteborg

2. Metallbolaget i Göteborg AB, 556756-7671
Agnesbergsvägen 18
424 38 Agnesberg

Ombud: Advokat H N

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Göteborgs beslut 2016-08-25 i ärende nr 513-41830-2013, se bilaga 1

SAKEN

Dispens från gällande vattenskyddsföreskrifter för Göta Älvs vattenskyddsområde i Göteborgs och Ale kommuner

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 348406

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänernsbor	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se	0521-27 02 30	måndag – fredag 08:00-16:00 -

BAKGRUND

Se länsstyrelsens beslut, bilaga 1.

YRKANDEN M.M.

Miljö- och klimatnämnden i Göteborgs kommun (nämnden) har överklagat länsstyrelsens beslut och yrkat att mark- och miljödomstolen upphäver beslutet. Som grund för sitt överklagande har nämnden anfört i huvudsak följande. Nämnden gör bedömningen att länsstyrelsen inte tillräckligt har prövat ansökan om dispens. Inom vattenskyddsområdet finns ett generellt förbud att mellanlagra farligt avfall, som inte uppkommit i den egna verksamheten, oavsett hur mycket som lagras. Metallbolaget har sökt dispens för mellanlagring av nickel-kadmiumbatterier (NiCd-batterier), som klassas som farligt avfall, utan att ange mängder. Enligt vattenskyddsföreskrifterna krävs tillstånd från miljöförvaltningen för att driva anmälningspliktig miljöfarlig verksamhet. Mellanlagring av farligt avfall blir anmälningspliktigt först vid 200 kg och som lagras vid ett och samma tillfälle. Detta innebär att miljöförvaltningen inte har mandat att kräva att Metallbolaget ska söka tillstånd för mängder som understiger 200 kg.

Länsstyrelsens beslut om dispens är bara giltigt om Metallbolaget avser att mellanlagra mer än 200 kg och om tillstånd ges av den kommunala tillsynsmyndigheten. Metallbolaget har i sin ansökan om dispens inte specificerat hur stora mängder som man avser att ta in på anläggningen, vilket innebär att Länsstyrelsen inte har prövat hela dispensansökan. Utöver ovan nämnda anser miljöförvaltningen också att länsstyrelsens bedömning av risker av mellanlagring av farligt avfall är felaktiga och att dispensen inte ska ges utifrån nedanstående punkter.

Vattenskyddsområdet har tillkommit för att säkra Göteborgs invånares dricksvattentäkt. I skyddsföreskrifterna har länsstyrelsen beslutat om hur skyddet av vattentäkten ska se ut. Här finns ett generellt förbud att mellanlagra farligt avfall som uppkommit i annans verksamhet enligt § 48. Förbud enligt § 48 har satts utifrån att skyddsåtgärder inte är tillräckligt för att minimera de risker som det

innebär med en mellanlagring av farligt avfall inom vattenskyddsområdet. Det ska vara särskilda skäl till varför skyddsföreskrifterna ska frångås och det får inte motverka syftet med skyddsföreskrifterna. Att mellanlagra NiCd-batterier inom skyddsområdet uppfyller inte kraven på särskilda skäl utan motverkar syftet med föreskrifterna. Miljöbalkens lokaliseringsprincip är i detta fall viktigt att beakta och är till för att beakta lämplig placering för aktuell verksamhet utifrån miljö- och hälsorisker. Metallbolaget har nyligen flyttat till sin nya anläggning. Bolaget har självt valt att flytta sin anläggning till en fastighet inom vattenskyddsområdet. Bolaget kan inte hävda okunskap om de särskilda restriktioner som råder enligt skyddsföreskrifterna.

På grund av den stora påverkan på miljö och hälsa som batterier medför finns särskilda bestämmelser om hur dessa ska samlas in. Hantering av NiCd-batterier utgör en betydande miljörisk, även om hanteringen regleras med stränga skyddsföreskrifter. Även om en verksamhet i normalfallet följer skyddsföreskrifterna kommer avvikelser att förekomma i verkligheten. Det är den erfarenhet som miljöförvaltningen har när man inspekterar verksamhetsutövare i olika branscher och olika storlekar på företag. Bolaget kan till exempel inte styra hur NiCd-batterierna transporteras in till anläggningen och i vilken förpackning de kommer eller om de är söndriga eller inte. Egna rutiner kommer inte alltid att följas och risk för läckage till omgivningen finns. Risk finns även för brand med medföljande risk av nedfall av kadmium direkt i älven. Naturvårdsverket sammanfattar kadmiums påverkan på miljön och hälsan enligt följande:

I miljön är kadmium giftigt för mikroorganismer och vattenlevande arter och kan tas upp av växternas rotsystem. Kadmium som tas upp av människan stannar kvar i kroppen under lång tid och lagras i njurarna, vilket gör att njurfunktionen kan skadas om man får i sig mycket kadmium under längre tid. Det finns dessutom studier som talar för att förhållandevis låga exponeringsnivåer kan bidra till benskörhet och frakturer på skelettet. Kadmium kan också vara cancerframkallande och det går inte att fastställa en lägsta tröskel för skadlig inverkan på människors hälsa.

Metallbolaget har vid flera tillfällen visat att man inte hanterat farligt avfall på ett korrekt sätt eller förhindrar läckage av olja eller skärvätskor till dagvattenbrunnar som kommit från metaller som tagits in på anläggningen. Bolaget har förvarat NiCd-batterier på sin förra anläggning inom vattenskyddsområdet utan tillstånd. Dessa låg då hullen om buller i utrangerade cipaxbehållare (som inte är godkända syrafasta behållare). Vädskyddet var bristfälligt. Brister i hantering av oljeläckage från truck och förvaring av diesel på anläggningen har uppmärksammats vid mer än ett tillfälle samt brister i hur man förvarar elavfall, som kabel, som utgör farligt avfall.

Metallbolaget i Göteborg AB (Metallbolaget) har motsatt sig ändring och anfört i huvudsak följande. Metallbolaget bedriver återvinningsverksamhet med huvudsakligt syfte att köpa, bearbeta och sälja metallskrot. Inom denna verksamhet händer det att Metallbolaget mottar de i målet relevanta NiCd-batterierna. Batterierna utgör farligt avfall enligt 3 § och bilaga 4 i avfallsförordningen. Metallbolaget kan inte sälja ett sådant batteri som skrot och att motta batteriet utgör endast en kostnad för bolaget. Metallbolaget har polisanmälts för att ha mottagit dessa batterier. Anmälan skedde till följd av ett tillsynsbesök från kommunen. Kommunen gjorde anmälan på grund av att de ansåg att de batterier som var märkta med NiFe (nickeljärnbatterier) istället var NiCd-batterier. NiFe-batterier utgör metallskrot som kan säljas vidare. Sedan det har påträffats kadmium i dessa batterier har de dock varit att bedöma som farligt avfall som måste transporteras bort av Metallbolaget till självkostnadspris.

Det ska särskilt uppmärksammas att de batterier som nämnden baserade sin anmälan på endast utgjorde en del av ett större parti tillåtna NiFe-batterier som bolaget köpt in och därefter sålt vidare. Problemet för Metallbolaget dök upp först när bolaget från köparen fick tillbaka en mängd av de batterier bolaget sålt. Köparen hade konstaterat att några av NiFe-batterierna var av den typ som de inte kunde återvinna metallerna ur och därför returnerat dessa till Metallbolaget. Det var dessa returnerade batterier som nämnden uppmärksammade. Mot bakgrund av hur lika de båda batterierna är till sitt utseende och mängden tillåtna NiFe-batterier i

förhållande till NiCd-batterier i försändelsen är den uppkomna situationen förståelig. Det råder viss okunskap om NiFe-batterier. Svårigheterna förknippas bland annat med att vissa NiFe-batterier inte innehåller något kadmium medan andra gör det. Därtill kan noteras att de flesta av dessa batterier har logotypen NiFe tryckt på sig, vilket är ett företagsnamn. Rena NiCd-batterier återfinns främst i varor som har militära ändamål. Dessa undantas från producentansvar, vilket medför att informationen om batterierna i många fall är bristfällig. Batterierna, oavsett om de har varit NiCd- eller NiFe-batterier, har förvarats hos Metallbolaget väderskyddade under tak på hårdgjorda ytor i stålomslutna plastbehållare. Betydelsen av länsstyrelsens dispens är att bolaget har rätt att mellanlagra NiFe- och NiCd-batterier för att sedermera transportera bort desamma.

Skäl för dispens

Det går inte att bortse från att bolaget från och till erbjuds tillfälle att köpa in tillåtna NiFe-batterier, d.v.s. batterier som inte innehåller något kadmium. Skulle det följa med ett otillåtet batteri i leveransen uppstår en situation där bolaget gör sig skyldigt till otillåten mellanlagring av farligt avfall. Dispensbeslutet bör således stå fast för att Metallbolaget fortsatt ska kunna ta emot metallskrot och avfall. I de flesta fall då Metallbolaget erbjuds att köpa dylika batterier sker det från rivningsentreprenader. Dessa leveranser av skrot sker med stora lastbilar. Genom att inte möjliggöra för bolaget att ta emot dessa batterier tvingas rivningsentreprenören att leta upp batteriinsamlingar som i många fall inte har omfattningen att kunna ta emot den typ av batterier som det här är tal om. Vidare ska påpekas den praktiska svårigheten att ta sig till en anvisad batteriinsamling.

Mark- och miljödomstolen har att väga två intressen mot varandra. Dels rör det sig om Metallbolagets ekonomiska intressen av att kunna bedriva sin verksamhet och dels den miljöpåverkan ett dispensbeslut skulle innebära. Förvaringen av NiFe- och NiCd-batterier kommer även fortsättningsvis att ske i väderskyddade, stålomslutna plastbehållare eller vad som krävs för att uppfylla gällande bestämmelser. Behållarna utesluter risk för avrinning och kommer således inte att påverka vattenskyddsområdet. Mellanlagring sker utan risk för miljön och människors hälsa.

Däremot skulle det påverka Metallbolagets verksamhet menligt att inte kunna mottaga NiCd-batterier.

Som nämnts ovan finns det en del okunskap om NiCd-batterier. En sådan okunskap kan ge mer omfattande påverkan på miljön och människors hälsa än vad en medgiven dispens kommer att ge. Skälet härför är att okunskap kan leda till bristfällig information om var NiCd- och NiFe-batterier ska lämnas in. Om Metallbolaget slutar att ta emot dessa typer av batterier finns skäl att anta att batterierna kommer att avhändas på annat sätt. Det finns risk att okunskapen leder till att batterierna slängs i vanliga avfallet eller rentav i naturen, och påverkan på naturen blir därför mycket stor. Metallbolaget besitter stor och omfattande kunskap om både mottagandet av batterierna och förvaring av dem. Sedan bolaget fick vetskap om att även NiFe-batterier kan innehålla kadmium har batterierna förvarats endast för att transporteras bort till självkostnadspris. Det förefaller lämpligast att låta en kunnig part ta hand om dessa batterier för att minska risken att batterierna hamnar på fel plats. Efter mellanlagringen ser Metallbolaget till att batterierna transporteras till en av de få återvinningsmottagare i världen av NiFe- och NiCd-batterier, Saft AB i Oskarshamn. Enligt handläggaren L E på Naturvårdsverket finns det endast sex bolag i världen som tar emot dessa batterier.

Vid ett eventuellt framtida mottagande av NiFe- eller NiCd-batterier avser Metallbolaget att förvara batterierna väderskyddade under tak på hårdgjorda ytor i stålomslutna plastbehållare som gör att det inte finns någon risk för avrinning i vattenskyddsområdet. Således förfelas inte heller syftet med skyddsföreskrifterna.

Nämnden har i ett yttrande genmält bland annat följande. Enligt vattenskyddsföreskrifterna är det förbjudet att mellanlagra farligt avfall inom vattenskyddsområdet. Länsstyrelsen har gjort bedömningen att det finns särskilda skäl att bifalla bolagets dispensansökan om att mellanlagra kadmiuminnehållande batterier. Länsstyrelsen har dock inte närmare angivit ramarna för dispensen, i vilken omfattning farligt avfall får mellanlagras, vilka skyddsåtgärder som krävs osv. Länsstyrelsen har lämnat dessa frågor till kommunen att avgöra och endast

angivit som skäl för dispensen att det bör vara möjligt för kommunen att i tillståndsbeslut fastställa villkor om tillräckliga skyddsåtgärder för att försäkra sig om att hantering av farligt avfall inom området kan ske utan fara för vattenskyddet. Nämnden delar inte länsstyrelsens bedömning. Innan skyddsföreskrifterna infördes för området hade reella och potentiella föroreningskällor inom tillrinningsområdet utretts och inventerats. När man bestämde restriktionsnivån i föreskrifterna var det vattentäktens behov av skydd som var utgångspunkten. Enligt miljöbalkens förarbeten bör omfattningen av vattenskyddsområdet med tillhörande bestämmelser vara så långtgående att råvatten efter normalt reningsförfarande kan användas för sitt ändamål, prop. 1997/98:45 II s. 93f.

Föreskrifter innebär alltid någon form av inskränkningar i markanvändningen och dessa får inte gå längre än vad som behövs för att tillgodose syftet med området. Inskränkningar kan utformas som förbud eller krav på särskild tillståndsplikt eller anmälningsplikt för vissa typer av verksamheter eller åtgärder. Ett förbud är en strängare reglering än ett tillståndskrav och ska användas om huvudregeln ska vara att verksamheten eller åtgärden inte ska få bedrivas (Naturvårdsverkets Handbok om vattenskyddsområde, s 57 f). I detta fall gäller ett förbud mot mellanlagring av farligt avfall då konsekvenserna av en sådan verksamhet inom skyddsområdet bedömdes bli allvarliga och då riskerna inte kan reduceras tillräckligt genom att ställa krav på skyddsåtgärder eller andra försiktighetsmått. Detta var en bedömning som gjordes när vattenskyddsområdet bildades och nämnden anser inte att riskbedömningen skulle vara mindre relevant idag. Om det hade ansetts möjligt att genom villkor om skyddsåtgärder och försiktighetsmått avsevärt förbättra eller minska de negativa effekterna av denna verksamhet hade man i föreskrifterna istället fastställt krav på tillstånd för mellanlagring av farligt avfall istället för förbud.

Bolaget har nyligen valt att om- och nylokalisera sin verksamhet till ett område med särskilda skyddsintressen. Man har redovisat att det är svårt för bolaget och deras kunder att ha rutiner som säkerställer att batterier med kadmium avskiljs från dem utan kadmium. Nickel-kadmium batterier utgör farligt avfall. Den typ av

nickelkadmium batterier som dispensen avser, handhavs normalt inte av privatpersoner och uppstår avfall hos privatpersoner utgör det inte stora mängder. Yrkesverksamma som kör farligt avfall ska ha tillstånd från Länsstyrelsen och ska för varje transport upprätta ett transportdokument. I dokumentet ska framgå vilket avfallsslag och vilka mängder som körs. Det ska inte komma som en överraskning vilken typ av avfall som finns i en transport.

Bolagets nyetablering omfattas av tillståndsplikt enligt vattenskyddsföreskrifterna och nämnden har gett bolaget tillstånd att bedriva mellanlager av avfall i form av metaller på den nya anläggningen. Detta under förutsättning att utsläpp till dagvatten och recipient av särskilt angivna metaller ska uppfylla de krav som ställs i "Miljöförvaltningens riktlinjer och riktvärden för utsläpp av förorenat vatten till recipient och dagvatten". Under inkörningsperioden av den installerade reningsanläggningen har provisoriska riktvärden angetts som är något mindre stränga, tills reningsanläggningen fungerar fullt ut. Metallbolaget klarar inte idag de provisoriska riktvärdena för koppar och bly, vilka är metaller som hanteras i dag på anläggningen, med den reningsteknik som finns på plats idag. Om nickel-kadmium batterier skulle hanteras finns det risk för att riktvärden för kadmium inte skulle innehållas. Skyddsåtgärder skulle inte garantera att utsläpp av kadmium inte skulle ske.

Det stämmer att Metallbolaget har fått en tillfällig dispens under två år för att mellanlagra kabel som klassas som farligt avfall. Dispensen gäller under förutsättning att provtagningsplan tas fram i samråd med nämnden och att provtagning sker för angivna ämnen. Metallbolaget har dock inte tagit den kontakt för samråd med nämnden som angetts i tillståndet och har alltså i skrivande stund inte tillåtelse att mellanlagra kabel som klassas som farligt avfall. Historiskt har Metallbolaget vid inspektioner av verksamheten, vid flertal tillfällen visat bristande rutiner och skyddsåtgärder för att skydda dagvatten från utsläpp av farliga ämnen. Skärvätskor har runnit från mottaget metallspån och oljespill har upptäckts på marken utan någon åtgärd gjorts för att förhindra läckage till Dagvatten.

Bolaget har anfört att mark- och miljödomstolen har att väga två intressen mot varandra – bolagets ekonomiska intressen av att kunna bedriva sin verksamhet och den miljöpåverkan ett dispensbeslut skulle innebära. Nämnden anser här att de skyddsåtgärder bolaget har redovisat är sådana som regelmässigt brukar krävas när tillståndsplikt råder för en verksamhet inom ett vattenskyddsområde, men inget som skulle innebära att det finns skäl för en dispens.

DOMSKÄL

Den verksamhet för vilken bolaget söker dispens är tillståndspliktig enligt § 26 i skyddsföreskrifterna för Göta Älv om mellanlagringen uppgår till 200 kg vid ett och samma tillfälle. För sådan mellanlagring av farligt avfall som avses med ansökan gäller förbud enligt § 48 skyddsföreskrifterna. En förutsättning för tillstånd är att länsstyrelsen meddelat undantag (dispens) enligt § 55 skyddsföreskrifterna. Även för det fall mellanlagringen inte når upp till den ovan angivna omfattningen krävs länsstyrelsens dispens enligt § 55 skyddsföreskrifterna. En prövningsmyndighet får, enligt 16 kap. 2 § miljöbalken, förena beslut om dispenser med villkor. Enligt 9 kap. 6 a § miljöbalken får tillsynsmyndigheten, även om tillståndsplikt inte följer av föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 kap. 6 § miljöbalken, besluta att förelägga en verksamhetsutövare att ansöka om tillstånd om verksamheten medför risk för betydande föroreningar eller andra betydande olägenheter för människors hälsa eller miljön.

Länsstyrelsens beslut, att dispensen enbart gäller under förutsättning att bolaget medges tillstånd av ansvarig kommunal nämnd för den verksamhet denna dispens avser är, såvitt avser mellanlagring i en omfattning som understiger 200 kg vid ett och samma tillfälle, att anse som en utökning av tillståndsplikten för den dispensgivna verksamheten och innebär att bolaget, för det fall bolaget vill utnyttja dispensen, måste söka tillstånd hos Miljö- och klimatnämnden i Göteborgs kommun oavsett mängden kadmiuminnehållande batterier. Mark- och miljödomstolen bedömer att det inte föreligger hinder för en dispensprövningsmyndighet att i villkor för dispensen uppställa motsvarande krav på utökning av tillståndsplikten som en tillsynsmyndighet kan göra enligt 9 kap. 6 a § miljöbalken. Vid

tillståndsprövningen är nämnden oförhindrad att föreskriva de försiktighetsmått m.m. som behövs för att skydda människors hälsa eller miljön.

De missförhållanden inom verksamheten som påtalats av nämnden är, enligt domstolens bedömning, inte sådana att de bör leda till att dispens enligt den aktuella ansökan ska vägras bolaget med stöd av 16 kap. 6 § miljöbalken.

Med detta förtydligande, och med beaktande av vad parterna anfört vid domstolen, delar mark- och miljödomstolen i övrigt den bedömning som länsstyrelsen gjort och avslår därför överklagandet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 7 april 2017.

Ove Järholm

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Ove Järholm, ordförande, och tekniska rådet Gunnar Barrefors. Föredragande har varit beredningsjuristen Osman Djibril.